

Marija Knežević
Jelena Mašnić
Filozofski fakultet
Nikšić

ODREDNICE NAUČNOISTRAŽIVAČKOG RADA I PRIMJENA ISTOG U NASTAVI NA FILOZOFSKOM FAKULTETU

RESEARCH DETERMINANTS AND RESEARCH APPLICABILITY AT THE FACULTY OF
PHILOSOPHY, UNIVERSITY OF MONTENEGRO

ABSTRACT: This paper is an analysis of an interview with researchers at the Faculty of Philosophy, University of Montenegro, performed in June 2010. Our sample presents replies from more than one third of the employees and is a chance sample. The aim of the analysis was to make an overview of the domains, possibilities, and achievement of the scientific research performed at the Faculty of Philosophy, as well as to identify the factors that most significantly impede the research. The results could be used as a basis for determining mechanisms by which eventual obstacles for the successful research could be removed and/or prevented. The obtained data is analyzed through three segments: research impeding factors, the level of information about research possibilities, and the applicability of research within the teaching process..

Key words: Faculty of Philosophy, research, determinants, obstacles, level of information, mobility, international recognition, applicability.

APSTRAKT: Ovaj rad nastao je iz potrebe sagledavanja domena, mogućnosti i dometa naučno-istraživačkog rada na Filozofskom fakultetu, Univerziteta Crne Gore, kao i utvrđivanja faktora koji remete taj rad. Analiza je urađena na osnovu ankete sprovede juna 2010. godine na Filozofskom fakultetu. U uzorak ovog istraživanja uključeno je nešto više od trećine ukupnog broja zaposlenih. Po tipu, ovo je prigodni uzorak. Dobijeni podaci mogli bi poslužiti kao osnova za utvrđivanje mehanizama kojim bi se, eventualne, prepreke u realizaciji naučnoistraživačkog rada mogle otkloniti i preduprijeti. Analizu i interpretaciju dobijenih podataka prikazali smo kroz tri cjeline: faktori koji ometaju naučnoistraživački rad, informisanost o uslovima realizacije naučno-istraživačkog rada i primjenljivost naučnoistraživačkog rada u nastavnom procesu..

Ključne riječi: Filozofski fakultet, naučnoistraživački rad, odrednice, smetnje, informisanost, mobilnost, međunarodna prepoznatljivost, primjenljivost.

Ovaj rad nastao je iz potrebe sagledavanja domena, mogućnosti i dometa naučnoistraživačkog rada na Filozofskom fakultetu Univerziteta Crne Gore, kao i utvrđivanja faktora koji remete taj rad. Dobijeni podaci mogli bi poslužiti kao osnova za utvrđivanje mehanizama kojim bi se, eventualne, prepreke u realizaciji naučnoistraživačkog rada mogle otkloniti i preduprijeti.

Budući da se način organizacije nastave promijenio od vremena kada su mnogi od ispitanika počeli da se bave naučnoistraživačkim radom, pretpostavili smo da bi izmjene ove vrste mogle biti značajna determinanta u realizovanju naučnoistraživačkog rada i primjene istog u nastavi.

Napominjemo da nijesmo imale pretenziju da razvijemo detaljnu analizu uzroka prikazanog stanja već smo registrovale one faktore koje ispitanici izdvajaju kao važne odrednice njihovog naučnoistraživačkog rada i primjene istog u nastavi.

Uzorak

U uzorak ovog istraživanja uključeno je 58 ispitanika (nastavnika i saradnika na Filozofskom fakultetu), što je više od trećine ukupnog broja zaposlenih, čime se stiče uslov da uzorak smatramo adekvatnim. Po tipu, ovo je prigodni uzorak jer su u isti uključeni oni pojedinci koji su nam bili dostupni i pokazali spremnost da odgovore na upitnik. Istraživanje je sprovedeno u junu mjesecu akademske 2009/2010. godine u uslovima koji su obezbjeđivali anonimnost ispitanika.

Od ovog uzorka najviše su se odvezale kolege koji pripadaju starosnoj grupi od 31 do 50 godina. Najveći broj ispitanika ženskog su pola (69%) što je očekivano u zajednici u kojoj preovladavaju žene. Kada je u pitanju nastavno zvanje, najspremniji da odgovore bili su saradnici u nastavi – njih 35, odnosno 61,4% uzorka – što odgovara očekivanjima budući da se ova pitanja najdirektnije tiču njihovog daljeg usavršavanja, odnosno mogućnosti da zadrže posao.

U nastavku ćemo u tabeli br. 1 dati detaljniji prikaz strukture uzorka.

Tabela br .1 Struktura uzorka po socijalno-statusnim karakteristikama ispitanika

		Frekvencije	Procenti
Starosna dob	23 - 30	19	32,8
	31 - 50	33	56,9
	preko 50	6	10,3
Pol	muški	18	31,0
	ženski	40	69,0
Nastavno zvanje	saradnik u nastavi	35	61,4
	docent	13	22,8
	vanredni profesor	2	3,5
	redovni profesor	6	10,5
	drugo	1	1,8
Naučno zvanje	mr	22	37,9
	dr	21	36,2

Analizu i interpretaciju dobijenih podataka prikazaćemo kroz tri cjeline, a to su:

- faktori koji ometaju naučnoistraživački rad,
- informisanost o uslovima realizacije naučnoistraživačkog rada, i
- primjenljivost naučnoistraživačkog rada u nastavnom procesu.

Faktori koji ometaju naučnoistraživački rad

U pristupu ovom problemu najprije su nas zanimali razlozi zbog kojih se pojedinci bave naučnoistraživačkim radom. Od ukupnog broja, 69,6% ispitanika kao glavni razlog istakli su intelektualni izazov. Primjetno je da su isti motivisani da stvaraju radi lične prepoznatljivosti češće nego radi dobra zajednice u kojoj stvaraju.

Možda je uzrok ovakvoj distribuciji odgovora u činjenici da je naučnoistraživački rad pojedinaca najvećim dijelom finansiran njihovim ličnim budžetom, kakav odgovor je dalo 36 njih, odnosno, 61,2% uzorka. Kroz različite međunarodne i nacionalne projekte finansira se 28% naučnoistraživačkog rada na Filozofskom fakultetu, dok je od strane poslodavca finansirano 15,5% naučnih radova.

Interesovalo nas je kako ispitanici ocjenjuju kvalitet zajedničkog rada budući da su kvalitetna saradnja i međuljudski odnosi jedan od preduslova realizovanja naučne misije. Tabelom br. 3 dat je prikaz procjene koju su ispitanici dali o kvalitetu zajedničkog rada u odnosu na date instance upućene na naučnu djelatnost.

Tabela br. 2 Procjena kvaliteta zajedničkog rada

Kvalitet zajedničkog rada	1		2		3		4		5	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
na studijskom programu	11	20,8	8	15,1	15	28,3	14	24,1	5	9,4
na Filozofskom fakultetu	12	23,1	14	26,9	16	30,8	7	13,5	3	5,2
na Univerzitetu CG	18	25,3	13	25,5	11	21,6	9	17,6	0	0,0
u Crnoj Gori	19	38,0	14	28,0	11	22,0	6	12,0	0	0,0

U datoj distribuciji podataka uočena je tendencija da se lošijim ocjenjuje kvalitet zajedničkog rada na Univerzitetu i u Crnoj Gori uopšte, dok se pozitivnije ocjenjuje zajednički rad na studijskom programu i matičnom fakultetu. Međutim, i tada, zajednički rad ocjenjen je ocjenom 5 (odličan) od strane tek 5 ispitanika, odnosno 9,4% uzorka, dok odlična ocjena sasvim izostaje kad je u pitanju zajednički rad van Filozofskog fakulteta, odnosno Univerziteta, čime se potvrđuje ocjena eksperata da na Univerzitetu nedostaje interdisciplinarnog, odnosno multidisciplinarnog rada¹.

Nije neočekivano da će veći broj ispitanika dati pozitivniju ocjenu kada je u pitanju kvalitet zajedničkog rada na matičnom studijskom programu i fakultetu jer su pojedinci u svom radu, prirodno, najviše upućivani na svoje neposredne saradnike. Međutim, pored toga što 67,2% ispitanika voli da radi timski, nije zanemarljivo da bi se 31% njih samo ponekad opredijelilo za rad u timu. Ovaj podatak takođe značajno reflektuje inicijativu ka informisanosti ili uključenosti u različite nacionalne i međunarodne projekte.

¹ Analiza je sprovedena unutar međunarodnog projekta EVOLUNIMONT kojim je rukovodila prof. dr Mira Vukčević, 2008/2009.

Pored kvaliteta međuljudskih odnosa nastojali smo da identifikujemo one organizacione uslove koji ometaju naučnoistraživačku djelatnost. Stoga naredna tabela sadrži prikaz distribucije ocjena nekih od uslova važnih za bavljenje naučnoistraživačkim radom.

Tabela br. 3 Procjena uslova pod kojima se obavlja naučnoistraživački rad

Uslovi za realizaciju NI	1		2		3		4		5	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Dostupnost materijala	20	35,1	17	29,8	17	29,8	2	3,5	1	1,8
Adekvatnost opreme	19	33,9	21	37,5	12	21,4	3	5,4	1	1,8
Korisnost biblioteke FF	20	35,1	15	26,3	13	22,8	8	14,0	1	1,8
Korisnost biblioteka u CG	11	19,6	21	37,5	15	26,8	9	16,1	0	0,0
Postojanje relevantnih naučnih časopisa	21	36,8	17	29,8	13	22,8	6	10,3	0	0,0

Važno je naglasiti da ispitanici imaju primjedbu na nepostojanje dovoljnog broja relevantnih časopisa u kojima bi mogli objaviti svoje naučne radove. Od 57 ispitanika koji su ponudili podatke o učestalosti objavljivanja rezultata njihovog naučnoistraživačkog rada, 18 (31,6%) ispitanika odgovorili su da ne objavljuju radove. Ovoj grupi mogu da pripadaju mlađi saradnici, koji mogu biti još uvijek nesnalažljivi u ovom polju, kao i oni koji osjećaju određenu anksioznost, ali među njima može biti i onih koje cenzura ili politizacija nauke sprječavaju da objavljuju (budući da je na pitanje o akademskoj slobodi, 14% ispitanika odgovorilo da je nema).

Od ukupnog broja, 32,8% ispitanika, odnosno njih 19, odgovorilo je da su njihovi radovi objavljeni u međunarodnim bazama podataka, dok se najveći broj radova urađenih na Filozofskom fakultetu objavljuje u Crnoj Gori, 57,8%.

Pri tome, 40,7% ispitanika sa sigurnošću zna da su njihovi radovi citirani (29,6% ne zna da li su, a isti procenat zna da nijesu), i to većinom u relevantnim međunarodnim časopisima – 11 / 30,6%, ali u isto vrijeme 35,7% ispitanika ne poznaje pojam „Sci lista“, što proizvodi utisak da su u ovom trenutku radovi iz oblasti humanističkih nauka marginalizovani iz centra naučnog zbivanja.

Ispitanici takođe ocjenjuju da naučnoistraživački rad ometa i nedostupnost materijala neophodnih za rad. Pri tome 92,7% ispitanika (51) odgovorili su da se koriste nekom elektronskom bazom podataka, ali istovremeno 35,2% ispitanika, odnosno njih 19 od 54, nijesu upoznati sa postojanjem EBSCO baze podataka, pristup kojoj se ostvaruje preko svih kompjutera instaliranih na Univerzitetu kroz sajt Univerziteta ili Filozofskog fakulteta. Razlog ovome može biti i nedovoljno interesovanje kadra koji rijetko pristupaju ovim web adresama, ali i neadekvatan način informisanja osoblja.

Jedan od značajnih pokazatelja naučnoistraživačkog rada jeste mogućnost i spremnost realizovanja istraživačkog rada u inostranstvu. Usljed opšteg nepovoljnog finansijskog stanja, ne iznenađuje da je tek nešto više od polovine uzorka, odnosno 30 od 54 ispitanika koji su odgovorili na ovo pitanje, realizovao

studijski boravak u inostranstvu, te da su se tamo najvećim dijelom bavili sakupljanjem relevantnih podataka (90,9%).

Najveći broj ispitanika u inostranstvu su proveli do pola godine (14 ispitanika), 11 ispitanika boravili su u inostranstvu preko jedne godine, dok je 10 ispitanika u kraćim periodima od 2 nedjelje do 2 mjeseca. Pri tome, uprkos nepovoljnim uslovima za naučnoistraživački rad u Crnoj Gori, blizu polovine ispitanika, tačnije 48,3% odgovorili su da ne bi trajno ostali na inostranom univerzitetu na kojem su radili naučnoistraživački rad. Ako bi neko ostao najvažniji razlog te odluke bili bi bolji finansijski uslovi (26,9%) i uopšte adekvatni uslovi za naučnoistraživački rad (37,7%). Tek poneki rijetki odgovor ticao se porodičnih razloga, kao i većeg razumijevanja poslodavca i kolektiva za naučnoistraživački rad ispitanika.

Pri tome, kao što se očekivalo, najveći broj studijskih boravaka u inostranstvu realizovan je u Evropi, 72,7%, i to kroz programe razmjene (58,6%), dok je 23,5% ispitanika koristilo stipendiju naše vlade, a 17,6% je koristilo stipendiju neke strane države. Naime, 20,6% ispitanika realizovalo je studijski boravak u inostranstvu iz sopstvenog budžeta.

Kad je u pitanju rodna opredjeljenost i mogućnosti putovanja, ne prepoznaje se značajna razlika među ženama i muškarcima naučnim radnicima. Od 9 doktora nauka muškog pola samo jedan nije bio na studijskom boravku u inostranstvu, kao ni 3 od ukupno 9 saradnika u nastavi muškog pola. Pored toga, od ispitanika koji su odgovorili da su ih porodični razlozi omeli u ostvarivanju studijskog boravka u inostranstvu, nijesu sve žene, već se pojavljuju i 4 muškarca. Procenat je u oba slučaja podudaran broju ispitanika, čime se rodna očekivanja još jednom opovrgavaju.

Oni koji se nijesu bavili naučnoistraživačkim radom u inostranstvu bili su najviše spriječeni razlozima finansijske prirode (37,5%), porodičnim razlozima (31,3%), dok se neki plaše mogućnosti gubljenja posla u matičnoj instituciji (12,5%).

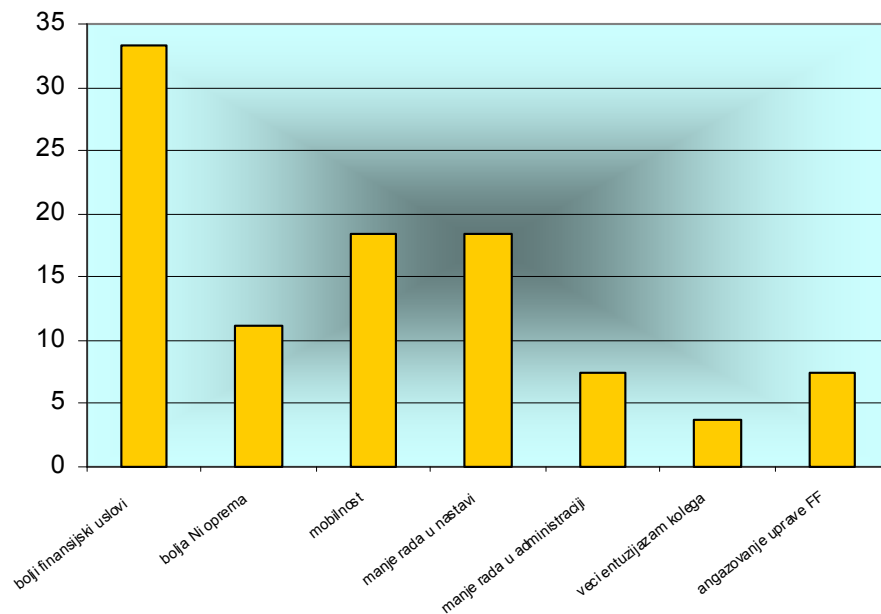
Kad je u pitanju poznavanje stranog jezika, od ukupnog broja ispitanika, 47,4% odlično govori engleski jezik, dok se 15,8% služi i drugim stranim jezikom. Ustanovili smo da poznavanje stranog jezika nije najveća prepreka za naučnoistraživački rad u inostranstvu ili objavljivanje u inostranim časopisima.

Grafikonom koji slijedi data je distribucija odgovora ispitanika na okolnosti koje bi po njihovom mišljenju doprinijele kvalitetu njihovog naučnoistraživačkog rada.

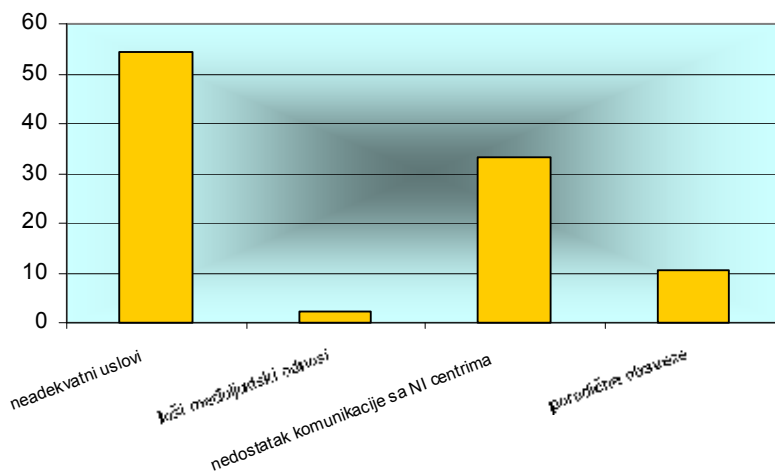
Od faktora koji bi u značajnoj mjeri doprinijeli kvalitetnijem naučnoistraživačkom radu, dakle, ispitanici (njih 33,3%) najčešće su izdvajali neophodnost poboljšavanja finansijskih uslova, zatim redukciju obaveza u nastavi (njih 18,5%), kao i obezbjeđivanje boljih uslova mobilnosti (njih 18,5%).

Dakle, ponovo u skladu sa očekivanjima, poboljšanje finansijskih uslova je za većinu ispitanika neophodan preduslov za unaprijeđenje kvaliteta naučnoistraživačke djelatnosti.

Grafikon br. 1 Faktori koji bi doprinijeli većoj angažovanosti u naučnoistraživačkom radu

Grafikon br. 2 Faktori koji ometaju naučnoistraživački rad

Kao ometajuće faktore u svom naučnoistraživačkom radu ispitanici (njih 54,2%) izdvajaju neadekvatne organizacione uslove u kojima se odvija njihov rad. 33,3% ispitanika navodi da njihov rad najviše ometa nedostatak komuni-

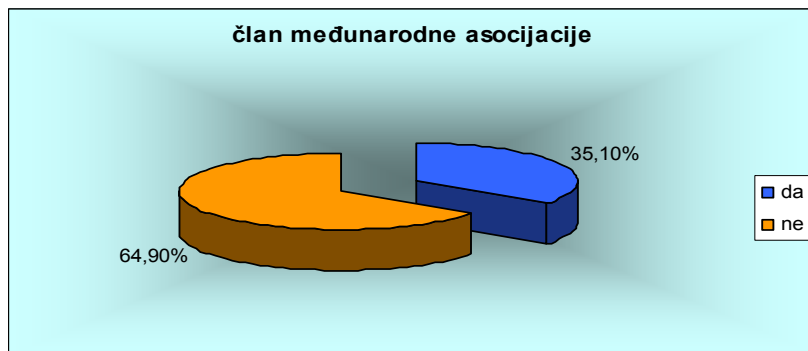
kacije sa relevantnim naučnoistraživačkim centrima, dok je samo 10,4%, u ovom kontekstu, navelo porodične obaveze.

Takođe, 92,1% ispitanika odgovorili su da nijesu koristili sabatsku godinu. Najčešći odgovor je da nijesu stekli uslove, 25%, 11,1% ispitanika odgovorilo je da nijesu informisani o ovoj mogućnosti, 11,4% da im ne dozvoljava institucija, dok je isti procenat imao druge razloge.

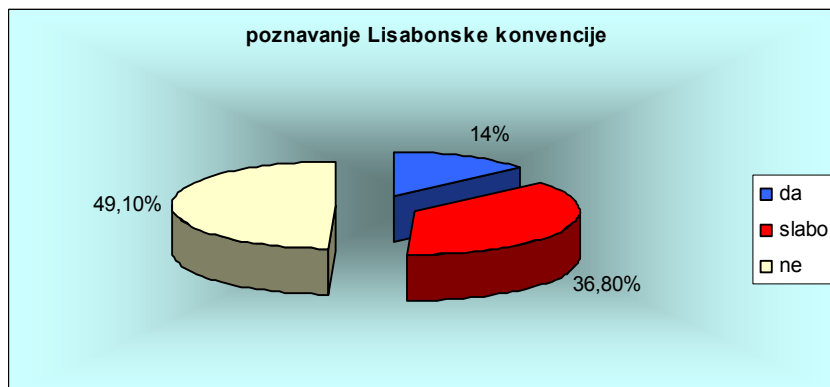
Informisanost o uslovima za realizaciju naučnoistraživačkog rada

Zanimalo nas je koliko su ispitanici informisani o mogućnostima i uslovima za bavljenje naučnoistraživačkim radom. Analizom dobijenih rezultata uočena je nedovoljna informisanost zaposlenih o različitim mogućnostima mobilnosti, kao i programima za unaprijeđenje nastave i naučnoistraživačkog rada. Od ukupnog uzorka više od polovine ispitanika nijesu članovi neke od međunarodnih naučnih asocijacija (grafikon br. 3), dok je većina nedovoljno upoznata sa odlukama Lisabonske konferencije (grafikon br. 4).

Grafikon br. 3 Članstvo u nekoj od međunarodnih naučnih asocijacija

Grafikon br. 4 Upućenost u odluke Lisabonske konferencije

Na pitanje: „Da li ste upoznati sa programima Evropske komisije za unaprijeđenje visokog obrazovanja?“, 43,6% ispitanika odgovorili su da su slabo, a 25,5% da nijesu upoznati sa pomenutim.

Iznenaduje da se u svom naučnoistraživačkom radu ispitanici više koriste saradnjom sa institucijama van Univerziteta Crne Gore (60%) nego na istom (32,1%). Iako je ranije 67,2% ispitanika izjavilo da vole timski rad, 65,5% njih sada tvrde da samostalno određuju istraživačke prioritete, dok je 32,8% navelo da iste odabiraju u saradnji sa kolegama. U prilog navedenom, 70,9% ispitanika ističu da na njihovom studijskim programima nijesu određeni prioriteti u bavljenju naučnoistraživačkim radom. Dobijeni podaci značajno ukazuju na potrebu veće integracije u nauci, kako na studijskim programima, tako i na Fakultetu i Univerzitetu u cjelini.

Primjetno je da je mnogo veći broj ispitanika dao negativan odgovor na pitanje o učešću u nacionalnim ili međunarodnim projektima, naročito kada se projekti tiču unaprijeđenja nastave (njih 30%) ili uslova naučnoistraživačkog rada.

Alarmantan je podatak da čak 90,9% ispitanika nije učestvovalo u projektima sa naučnom dijasporom. Ovaj podatak bi mogao biti od značaja za buduće strateško planiranje naučnoistraživačkog rada na Univerzitetu Crne Gore.

Tabela br. 4 Učešće u projektima

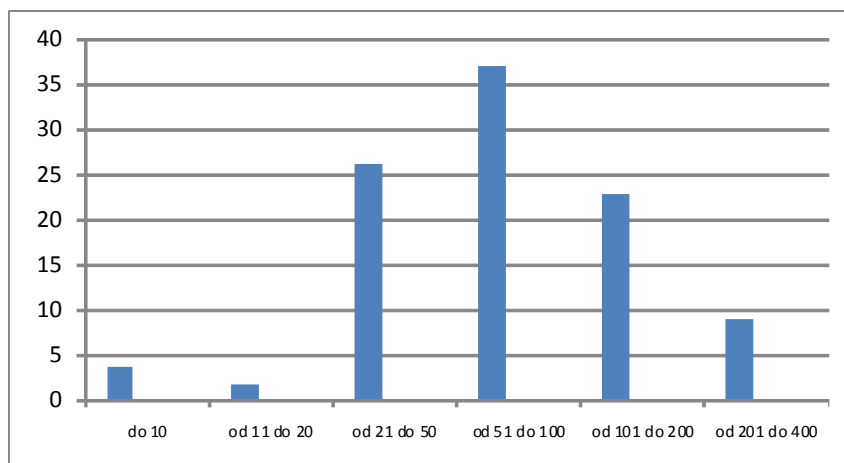
Učešće u :	Da		Ne		Σ	
	f	%	f	%	f	%
interdisciplinarnom NI projektu	18	40,0	27	60,0	45	77,6
međunarodnom projektu za unaprijeđenje nastave	18	39,1	28	60,9	46	79,3
nacionalnom projektu za unaprijeđenje nastave	12	27,3	32	72,7	44	75,9
projektu za unaprijeđenje	18	40,0	27	60,0	45	77,6
projektu sa naučnom dijasporom	4	9,1	40	90,9	44	75,9

Primjenljivost naučnoistraživačkog rada u nastavnom procesu

Od ukupnog uzorka, 60% ispitanika smatra da primjena Bolonjske deklaracije nije otežala naučnoistraživački rad, dok je za 40% ovo otežavajuća okolnost za bavljenje istim. Međutim, gotovo su podijeljeni odgovori (da – 51,7%, ne – 48,3%) na tvrdnju: „Rad u nastavi daje Vam dovoljno vremena za naučnoistraživački rad“.

Ispitali smo i koliki broj studenata u prosjeku godišnje pohađa nastavu kod pojedinačnih nastavnika i dobili odgovor da je najveći broj ispitanika opterećen obavezama prema velikom broju studenata. Naime, 36,9% uzorka ima 51 do 100 studenata u prosjeku godišnje, dok u 22,9% slučajeva, odnosno kod 13 kolega, nastavu pohađaju 101 do 200 studenata godišnje. Kod pet kolega, koji čine 8,9% uzorka, nastavu pohađaju od 201 do 400 studenata.

Grafikon br. 5 Broj studenata u nastavi

Pri tom, 63,2 do 69,8% ispitanika odgovorilo je da je njihov naučnoistraživački rad primjenjen i primjenljiv u nastavi. Mogućnosti da se uvode novi kursevi u skladu sa naučnoistraživačkim radom nastavnog kadra ocjenjene su kao dobre u sva tri ciklusa studija, a na magistarskim i doktorskim studijama i kao odlične u 20,8%, odnosno 25,6% slučajeva. Više od polovine ispitanika odgovorilo je da je dobra povezanost njihovog naučnoistraživački rada sa seminarskim (51%) i diplomskim (66,7%) radovima njihovih studenata. Nešto je niži procenat kad su u pitanju mentorstva magistarskih radova, kada je 40,9% procijenilo da je povezanost dobra, a 36,5% da je potpuna. Međutim, kad je u pitanju mentorsvo doktorskih radova, onda tek trećina ispitanika (5 od 15 profesora koji su odgovorili) smatraju da je povezanost dobra ili potpuna, ali isto toliki broj smatra da je povezanost slaba.

Tabela br. 5 Primijenjenost i primjenljivost naučnoistraživačkog rada u nastavi

NI rad u nastavi	Slaba		Dobra		Potpuna	
	f	%	f	%	f	%
Primijenjenost Ni rada u nastavi	11	19,3	36	63,2	10	17,5
Primjenljivost Ni rada u nastavi	4	7,5	37	69,8	12	22,6

Zaključci i smjernice za buduća istraživanja

Budući da su okolnosti za bavljenje naučnoistraživačkim radom u Crnoj Gori već više decenija nepogodne, ne možemo reći da smo nezadovoljni dobijenim rezultatima. Primjenljivost i primijenjenost naučnoistraživačkog rada u nastavi dobra je u više od polovine slučajeva, pa se u značajnoj mjeri i nastavni

planovi mijenjaju u skladu sa najnovijim naučnim saznanjima. Blizu polovine nastavnog kadra učestvovali su u nekom nacionalnom ili međunarodnom projektu za unaprjeđenje nastave, naučnoistraživačkog rada ili međunarodne saradnje, što vodi optimističnom očekivanju da će ovakvih aktivnosti biti više. Naši profesori uveliko objavljuju rezultate svojih istraživanja u zemlji i u inostranstvu i citirani su od strane kolega. Na kraju, ipak je blizu polovine ispitanika odgovorilo da ne bi ostali na stranom univerzitetu na kojem su kratko boravili.

No, pregledom dobijenih rezultata ustanovili smo da su nastavnici i saradnici na Filozofskom fakultetu nedovoljno informisani o različitim mogućnostima i programima za unaprjeđenje nastave i naučnoistraživačkog rada. Na primjer, iako se 54% ispitanika izjasnilo da su im potrebni adekvatniji uslovi za naučnoistraživački rad, bolja oprema i slično, sa Filozofskog fakulteta ni jedan projekat za nabavku naučnoistraživačke opreme nije prijavljen ove godine. Na sličan način, iako se najveći broj ispitanika izjasnio o neophodnosti mobilnosti, veliki broj još uvijek je nedovoljno informisan o različitim mogućnostima studijskog boravka u inostranstvu. Zbog toga bi značajno bilo pristupiti formiranju timova čiji cilj bi bio da neprestanto nameću ove informacije nastavnicima koji često nemaju dovoljno vremena da se sami informišu.

Pokazalo se da je potrebna jača integrisanost studijskih programa i Univerziteta uopšte u cilju definisanja i odgovaranja prioritetima u nauci, ali i bolja interdisciplinarna i multidisciplinarna saradnja kako bismo odgovorili sve kompleksnijim potrebama društva i relevantnih međunarodnih institucija.

Od faktora koji ometaju naučnoistraživački rad pojedinci najčešće izdvajaju loše materijalne prilike. Kvalitetniji zajednički rad može se odnositi na intenzivniji pritisak na društvo – vladu – da pruži bolju i transparentniju podršku saradnicima koji uz male prihode moraju ostvarivati naučna djela, te odrediti uslove za odobrenje sabatske godine. I ovdje, kao uostalom u najvećem broju polja, pojedinačni zahvati i žalbe nedovoljni su da bi se promijenio poređak. Takođe, zajednička angažovanost na aktivnostima koje bi motivisale efikasniji rad, kao i razmatranje uvođenja institucije nagrada za dobar rad, svakako bi bilo poželjno sprovesti.

Na kraju, iako je značajan broj ispitanika odgovorio da njihov naučnoistraživački rad odgovara nacionalnim prioritetima (52 ispitanika, odnosno 89,7% uzorka), takođe je veliki broj njih odgovorio da njihov rad ometa neadekvatan finansijski momenat. Zbog toga smo mišljenja da bi bilo društveno korisno utvrditi na kom je nivou intrinzična motivacija zaposlenih za bavljenje naučnoistraživačkim radom.